

Gekroond hoofd viert feest

Beschermcomité doet beeld Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen opleven bij 150ste verjaardag

Lieve WOUTERS

Een adellijke dame uit het Gentse bestelde in 1844 een marmeren Mariabeeld bij Jan-Baptist De Cuyper, bestemd voor de jezuïetenkerk in de Posternestraat. Het wordt een indrukwekkend beeld van een tedere moeder op ware grootte. De groeiende belangstelling is reden genoeg voor een pauselijke kroning op 9 mei 1860. Op vraag van Gentse notabelen wordt de naam, Notre Dame des Jésuites, veranderd in Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen. De Franstalige bourgeoisie verklaart hiermee haar sympathie voor de Vlaamse taal en cultuur.

De kroning en nieuwe naamgeving van precies 150 jaar geleden wordt dit jaar plechtig herdacht. Nochtans had het weinig geschied, of beeld en naam waren helemaal in de vergetelheid geraakt. De tanende belangstelling op het einde van de negentiende eeuw had veel te maken met de concurrentie van Oostakker als bedevaartplaats.

Van vergetelheid gered

Toch werd het halfeeuwfeest van de kroning in 1910 met veel luister gevierd. Vijf componisten werd gevraagd een nieuw Maria-lied te schrijven. De inzending van August Cuppens en Lodewijk De Vocht (zie artikel hiernaast) won. Hun *Liefde gaf u duizend namen* werd een hit.

Maar terwijl het lied nu nog nagalmt bij zo goed als iedere Vlaming ouder dan veertig, belandt het beeld weer in de luwte. De Franstalige preken bij de jezuïeten kunnen niet meer boeien. In de jaren 1950 wordt de residentie opgeheven en het beeld verplaatst naar de kerk van het Sint-Barbaracollege in de Savaanstraat, en

Op 9 mei wordt Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen nog eens door het grote publiek vereerd met Mariale vespers. © Rik D'haze

kel gebruikt voor collegeactiviteiten. Bovendien verandert de houding tegenover Mariadevotie na het Tweede Vaticaans Concilie.

Sinds 2001 leeft de devotie rond het beeld in de Savaanstraat echter schuchter op, dankzij een actief beschermcomité, begeleid door priester Jürgen François. De Onze-Lieve-Vrouw van Vlaandere

ren is hem dierbaar. „Zoals een moeder al wel eens voor haar gezin bidt, zo mogen we tot deze Maria bidden voor het welzijn van onze samenleving.”

Op 9 mei is er vanaf 14.30 uur in de collegekerk (Savaanstraat 33 in Gent) een lezing en Mariale vespers. Meer info via 09 222 47 98.

Een uit duizend namen

Honderd jaar geleden tilde de jonge componist Lodewijk DE VOCHT priester-dichter August CUPPENS met een eureka-gevoel de lucht in. Een heuse meihit was geboren

- ▶ Beeld en lied vieren dubbel jubileum
- ▶ Lied kreeg zweem van fanatiek flamingantisme, maar was puur religieus en cultureel bedoeld

August Cuppens, groot bewonderaar van Guido Gezelle, ontdekt in 1908 in Lodewijk De Vocht een gelijkgestemde ziel. Vanaf dan vormen ze een onafscheidelijk duo. In 1910 winnen de twee met het lied *Liefde gaf u duizend namen* de wedstrijd van de Gentse jezuïeten ter ere van de vijftigste verjaardag van de kroning van hun Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen (zie artikel hiernaast). De jonge muzikant zou 'het pastoorke' van vreugde in de lucht hebben getild toen de laatste noot onder een lindeboom weerklonk.

„Een heuse meihit was geboren”, zegt Anne Ardui, kleindochter van Lodewijk De Vocht, die na een rijke carrière als dirigent en componist in 1977 overleed op negentigjarige leeftijd. Wie kent niet de aanhef van de tweede strofe: *Waar men gaat langs Vlaamse wegen, komt men U, Maria, tegen? Zelf herinnert ze zich nog goed hoe ze het lied als kind in de jaren 1970 op bedevaarten zong. „Toen kwam de tekst al verouderd over”, bekent ze. „Toch kon ik niet verdragen dat mijn vriendinnen ermee lachten.” Vandaag herontdekt Ardui het werk. „Ik herken er zijn typische muzikale lijn in. Er spreekt een grote blijdschap en overtuiging uit. Grootvader noemde het een echt liefdeslied.”*

Het lied ter ere van Onze-Lieve-Vrouw van Vlaanderen werd zo'n

meezinger, dat het in het zog van de Vlaamse Beweging een zweem van fanatiek flamingantisme kreeg. Anne Ardui: „Het dateert uit de tijd dat je nog zonder schroom Vlaams, katholiek en romantisch kon zijn. Voor mijn grootvader was het allereerst een religieus lied. Het volk verheffen met zijn muziek was wat hij verlangde.”

Zijn grootste werk noemde De Vocht dan ook niet een van zijn succesvolle concerto's of symfonische gedichten, maar wel de *Jaarkrans van geestelijke liederen rond*

„Grootvader noemde het een echt liefdeslied”

den haard. Uitgegeven in 1910, is ook dit werk een vrucht van zijn samenwerking met Cuppens. Het bevat eenvoudige liederen op het ritme van het kerkelijke jaar.

Ardui: „Ontgoocheld over de veranderde geloofsbeleving die de bundel voorbijgestreefd maakte, noemde hij het project mislukt, omdat het de mensen niet meer bereikte. Zijn muziek stond volledig in dienst van het Woord. De melodie moest de betekenis ondersteunen.” (LW)

De *Jaarkrans* en *Liefde gaf u duizend namen* worden heruitgegeven (bestellen bij Lodewijk De Vochtfonds, Francine Dieltiens, 0475 29 58 03 of fran.dieltiens@skynet.be). Op 8 mei om 20 uur wordt dit repertoire gebracht in de stedelijke bibliotheek van Beringen, Graaf van Loonstraat 2. Meer info bij Olga Geys, 011 45 08 10, olga.geys@telenet.be. De hele feestkalender is te vinden op www.onze-lieve-vrouw-van-vlaanderen.be.

Te voet met have en goed

Zeventig jaar geleden, in mei 1940, joeg de inval van het Duitse leger vele duizenden landgenoten op de vlucht naar Frankrijk

Jozefien VAN HUFFEL

„We vertrokken op maandag 13 mei 1940. De Duitsers waren ons land binnengerukt. Men sprak reeds dat de troepen in Brussel waren.” Zo begint het verslag dat Linda Cuypers, echtgenote van een arts uit Boom, in november 1940 neerpent. Net zoals zoveel andere Vlamingen vluchtte haar gezin zeventig jaar geleden, bij het begin van de Tweede Wereldoorlog, naar Frankrijk. „Wij wisten niet of men in Boom ging vechten, en met onze negen kleine kinderen konden we het laatste ogenblik niet afwachten.”

Op 10 mei 1940, om vier uur in de ochtend, rolden Duitse tanks ons land binnen. „Iets oudere mensen herinnerden zich de Eer-

ste Wereldoorlog en de gruweldaden van toen”, vertelt Peter Taghon, auteur van *Mei 1940. De 18-daagse veldtocht in woord en beeld*.

„Toen ze hoorden dat de Duitsers er opnieuw stonden, sloegen velen op de vlucht. Er ontstond een soort sneeuwbaaleffect: de burenvluichten, wat doen wij?” In Zuid-Frankrijk meenden de vluchtelingen veilig achter de toekomstige gevechtlijn terecht te komen.

Omdat de bevolking rekening hield met een lange strijd, namen ze vaak hun hele huisraad mee. „Wie een auto had, laadde de matrassen in. Anderen vertrokken met paard en kar, met de fiets of zelfs te voet”, zegt Taghon. „Zo raakten ze zeer moeilijk vooruit, vooral omdat er ook veel mi-

litair verkeer op de weg was, dat voorrang had. De wegen raakten overvol.” Voor velen werd het een loodzware tocht, vaak met weinig voedsel.

Op 17 mei sloot Frankrijk de grenzen, zodat grote groepen vluchtelingen niet meer verder konden. Op 21 mei bereikten de Duitse troepen Abbeville aan de Somme, zodat Zuid-Frankrijk ook voor de gelukkige Vlamingen die wel over de Franse grens raakten, niet langer bereikbaar was. Taghon: „Velen konden echter ook niet naar huis, en troepten samen in de Westhoek. Steden zoals Poperinge zagen werkelijk zwart van het volk.”

Toen België op 28 mei uiteindelijk capituleerde, keerden de

Na de capitulatie trekken opnieuw lange rijen vluchtelingen door Vlaanderen, ditmaal huiswaarts. © Rights Reserved

meeste vluchtelingen terug naar huis. Enkel wie Zuid-Frankrijk bereikte, bleef meestal langer, zoals de familie Cuypers, die pas eind juni terug naar Boom trok. „We vernamen toen de overgave van de Koning der Belgen”, nooteert Linda Cuypers. „Hadden we dat toch maar vroeger geweten,

nooit hadden we zoover gevlucht, want hoe verder men gaat, hoe verder men moet teruggaan.”

Peter Taghon, *Mei 1940. De 18-daagse veldtocht in woord en beeld*, Lannoo, Tiel, 2010, 238 blz., 24,95 euro, ISBN 978 90 2098 862 8.